

Ključna sporočila: Uporaba antimikrobikov v zdravstvenih ustanovah

V obdobju 2016–2017 je Evropski center za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC) usklajeval drugo raziskavo točkovne prevalence okužb, povezanih z zdravstveno oskrbo, in o uporabi antimikrobikov v evropskih bolnišnicah za akutno oskrbo in tretjo raziskavo točkovne prevalence o razširjenosti okužb, povezanih z zdravstveno oskrbo, ter o uporabi antimikrobikov v evropskih ustanovah za dolgotrajno oskrbo. Izsledki so povzeti v treh člankih, objavljenih v spletni reviji *Eurosurveillance*:

[Antimicrobial use in European acute care hospitals: results from the second point prevalence survey \(PPS\) of healthcare-associated infections and antimicrobial use, 2016 to 2017.](#) Euro Surveill. 2018;23(46):1800393. Plachouras D, Kärki T, Hansen S, Hopkins S, Lyytikäinen O, Moro ML, et al.

[Antimicrobial use in European long-term care facilities: results from the third point prevalence survey of healthcare-associated infections and antimicrobial use, 2016 to 2017.](#) Euro Surveill. 2018;23(46):1800394. Ricchizzi E, Latour K, Kärki T, Buttazzi R, Jans B, Moro ML, et al.

[Prevalence of healthcare-associated infections, estimated incidence and composite antimicrobial resistance index in acute care hospitals and long-term care facilities: results from two European point prevalence surveys, 2016 to 2017.](#) Euro Surveill. 2018;23(46):1800516. Suetens C, Latour K, Kärki T, Ricchizzi E, Kinross P, Moro ML, et al.

Ključna sporočila temeljijo na rezultatih raziskav točkovne prevalence.

Uporaba antimikrobikov v evropskih bolnišnicah za akutno oskrbo

Antimikrobiki za zdravljenje okužb rešujejo življenja, vendar lahko njihova prekomerna uporaba povzroči pogostejše neželene učinke in pojav mikroorganizmov, odpornih na več zdravil.

Eden od treh bolnikov je na dnevni ravni zaužil vsaj en antimikrobik.

Antimikrobiki se včasih dajejo bolnikom za preprečevanje okužb, na primer za preprečevanje okužb v zvezi s kirurškimi posegi.

Eden od dveh ciklov kirurške profilakse je bil predpisan za več kot en dan.

Običajno za kirurško profilakso zadostuje en odmerek. Dolgotrajna kirurška profilaksa je pomemben primer nepotrebne rabe antimikrobikov v bolnišnicah, ki jo je treba obravnavati po vsej Evropi.

Eden od desetih receptov za izdajo antimikrobikov je bil za medicinsko profilakso, za katero je bilo število indikacij omejeno.

Delež receptov za antimikrobike za medicinsko profilakso lahko zato pomeni nepotrebno uporabo.

Delež antibiotikov širokega spektra se je v Evropi gibal med 16 % in 62 %.

Antibiotiki širokega spektra niso vedno potrebni in njihova uporaba povzroča protimikrobno odpornost. Zaradi velikih razlik v njihovi uporabi je treba pregledati njihove indikacije v številnih državah in bolnišnicah.

Sedem od desetih antimikrobikov je bilo danih parenteralno. Prehod s parenteralnega na peroralno dajanje je bil predpisan v samo 4 % receptov za parenteralne antimikrobike.

O razpoložljivosti smernic za uporabo antimikrobikov je poročalo 76 % bolnišnic. Da imajo posebno osebje za usmerjanje rabe antimikrobikov, jih je poročalo 54 %.

Uporaba antimikrobikov v evropskih ustanovah za dolgotrajno oskrbo

Antimikrobiki se vsesplošno predpisujejo in prispevajo k razvoju protimikrobne odpornosti v ustanovah za dolgotrajno oskrbo.

Eden od 20 oskrbovancev je na kateri koli dan prejel vsaj en antimikrobik.

Sedem antimikrobikov od desetih je bilo predpisanih za zdravljenje okužbe, trije od desetih pa za profilakso.

V treh od štirih primerih preventivnega zdravljenja je bil namen preprečiti okužbo sečil. Čeprav lahko ta praksa zmanjša tveganje okužbe pri ženskah, ni dokazov o njeni učinkovitosti ob široki uporabi pri starejših bolnikih. Tovrstno ravnanje je povezano s povečano protimikrobno odpornostjo. Večina ciklov profilakse morda zato predstavlja nepotrebno uporabo antimikrobikov.

Od posamezne države je odvisno, ali so v vseh njenih ustanovah za dolgotrajno oskrbo na voljo smernice za uporabo antimikrobikov ali v nobeni. Poleg tega ima samo ena od petih ustanov organizirano redno usposabljanje o ustreznem predpisovanju antimikrobikov.

Okužbe, povezane z zdravstveno oskrbo, in protimikrobna

odpornost v evropskih bolnišnicah za akutno oskrbo in ustanovah za dolgotrajno oskrbo

Čeprav so nekatere okužbe, povezane z zdravstveno oskrbo, lahko ozdravljive, lahko druge bolj resno vplivajo na bolnikovo zdravje, zaradi česar se podaljša njegovo bivanje v bolnišnici in povečajo bolnišnični stroški. Zaradi okužb, povezanih z zdravstveno oskrbo, je v bolnišnicah v Evropi več smrtnih žrtev kot zaradi katere koli druge nalezljive bolezni, katere pojavnost spremlja ECDC.

Na kateri koli dan:

- ima eden od 15 bolnikov v bolnišnicah okužbo, povezano z zdravstveno oskrbo;
- ima 98 000 bolnikov vsaj eno okužbo, povezano z zdravstveno oskrbo;
- ima eden od 24 oskrbovancev v ustanovah za dolgotrajno oskrbo vsaj eno okužbo, povezano z zdravstveno oskrbo;
- ima 124 000 oskrbovancev vsaj eno okužbo, povezano z zdravstveno oskrbo.

Ocenjuje se, da se v evropskih bolnišnicah in ustanovah za dolgotrajno oskrbo, vsako leto pojavi skupno 8,9 milijona okužb, povezanih z zdravstveno oskrbo.

Okužbe, povezane z zdravstveno oskrbo v bolnišnicah (npr. pljučnica, okužbe mesta kirurškega posega in okužbe krvnega obtoka), so običajno resnejše in imajo večji vpliv kot okužbe, povezane z zdravstveno oskrbo v ustanovah za dolgotrajno oskrbo (npr. okužbe dihal, ki niso pljučnica, okužbe sečil ter okužbe kože in mehkih tkiv).

Več kot polovico nekaterih okužb, povezanih z zdravstveno oskrbo, je mogoče preprečiti.

Okužbe, povezane z zdravstveno oskrbo, se pogosto zdravijo brez odvzema mikrobioloških vzorcev ali pa vzorci ostanejo negativni.

Odgovorni mikroorganizem je bil opredeljen v 53 % okužb, povezanih z zdravstveno oskrbo, v bolnišnicah in v samo 19 % okužb, povezanih z zdravstveno oskrbo v ustanovah za dolgotrajno oskrbo.

Ena od treh bakterij, povezanih z okužbami, povezanimi z zdravstveno oskrbo, v bolnišnicah in ustanovah za dolgotrajno oskrbo, je bila odporna proti antibiotikom.

Kaj je raziskava o točkovni prevalenci? Točkovna prevalenca je število bolnikov z določenim stanjem/zdravljenjem (v tem primeru okužba, povezana z zdravstveno oskrbo ali antimikrobik) ob določenem času (v tem primeru na dan) kot delež skupnega števila bolnikov, ki so v tem danem trenutku hospitalizirani.